

INTERNETDA AXBOROT ALMASHUVINI O'ZIGA XOSLIGI**Nosirova Muhlisa**

*Andijon viloyati Buloqboshi tumani 2-son texnikumi
Informatika va axborot texnologiyalari fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada internet tarmog'ida axborot almashuvining o'ziga xos xususiyatlari, uning tezkorligi, ommaviyligi va interaktivligi tahlil qilinadi. Internet orqali axborot uzatish jarayonida raqamli texnologiyalar, ijtimoiy tarmoqlar va bulutli xizmatlarning roli yoritiladi. Shuningdek, axborotning ishonchliligi, xavfsizligi hamda axborot madaniyatini shakllantirish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, internetda axborot almashuvi nafaqat ma'lumot uzatish vositasi, balki ta'lim, ilmiy faoliyat va ijtimoiy kommunikatsiyani rivojlantirishning muhim omili ekanligi asoslab beriladi.*

Kalit so'zlar: *internet, axborot almashuvi, raqamli texnologiyalar, kommunikatsiya, axborot xavfsizligi, ijtimoiy tarmoqlar*

Bugungi kunda internet tarmog'i jamiyat hayotining barcha sohalarida axborot almashuvining eng muhim vositalaridan biriga aylandi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida ma'lumotlarni uzatish tezligi, hajmi va qulayligi sezilarli darajada oshdi. Internet orqali axborot almashuvi nafaqat aloqa vositasi, balki ta'lim, ilm-fan, iqtisodiyot va boshqaruv jarayonlarining samaradorligini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida ham raqamli texnologiyalarni rivojlantirish va axborot almashuvini kengaytirish masalalariga davlat miqyosida katta e'tibor qaratilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining **“Raqamli O'zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi Farmoni (2020-yil 5-oktabr, PF–6079)[1]** raqamli infratuzilmani rivojlantirish, internet xizmatlari sifatini oshirish va elektron axborot almashuv tizimlarini keng joriy etishni ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilab berdi.

Shuningdek, **“Axborotlashtirish to'g'risida”gi Qonun** hamda axborot texnologiyalarini rivojlantirishga qaratilgan bir qator Prezident qarorlarida davlat organlari, ta'lim muassasalari va korxonalarda elektron hujjat aylanishi, masofaviy

ta'lim va raqamli xizmatlarni joriy etish orqali axborot almashuvining samaradorligini oshirish zarurligi alohida ta'kidlangan[2]

Internetda axborot almashuvi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ular tezkorlik, interaktivlik, global qamrov, multimedia shaklida uzatish imkoniyati va foydalanuvchilar o'rtasida real vaqt rejimida muloqot qilish imkoniyati bilan tavsiflanadi. Shu bilan birga, axborotning ishonchliligi, axborot xavfsizligi va raqamli madaniyatni shakllantirish masalalari ham dolzarb muammolardan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — internetda axborot almashuvining o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish, uning afzalliklari hamda mavjud muammolarini ilmiy jihatdan yoritishdan iborat.

Internetda axborot almashuvining o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish jarayonida Andijon viloyati Buloqboshi tumani 2-son texnikumida ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan axborot texnologiyalari tahlil qilindi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, internetdan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Birinchidan, dars jarayonida elektron manbalar, videodarslar va taqdimotlardan foydalanish o'quvchilarning mavzuni tezroq va aniqroq tushunishiga yordam bermoqda. Ayniqsa, Informatika va axborot texnologiyalari fanida onlayn platformalar, virtual laboratoriyalar va interaktiv testlardan foydalanish o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Ikkinchidan, internet orqali axborot almashuvi o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi muloqotni yengillashtirmoqda. Masalan, topshiriqlarni elektron shaklda yuborish, materiallarni messengerlar yoki ta'lim platformalari orqali ulashish o'quv jarayonining uzluksizligini ta'minlamoqda. Bu esa vaqtni tejash va ma'lumotlarni tezkor yetkazish imkonini bermoqda.

Uchinchidan, tahlillar davomida ayrim muammolar ham kuzatildi. Jumladan, barcha o'quvchilarda internet tezligi bir xil emasligi, ayrim hollarda ishonchli manbalarni tanlash ko'nikmasining yetarli darajada shakllanmaganligi axborotdan

samarali foydalanishga to'sqinlik qilishi mumkin. Bu holat o'quvchilarda axborot madaniyatini shakllantirish zarurligini ko'rsatadi.

Shuningdek, internetda axborot almashuvining yana bir muhim jihati – bu axborot xavfsizligi masalasidir. Texnikum sharoitida o'quvchilarga shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, ishonchsiz saytlardan foydalanmaslik va kiberxavfsizlik qoidalariga amal qilish bo'yicha tushuntirish ishlari olib borilmoqda.

Umuman olganda, olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, internetda axborot almashuvi ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, bilimlarni mustahkamlash va o'quvchilarning mustaqil izlanish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, bu jarayonni yanada takomillashtirish uchun axborot madaniyatini oshirish, ishonchli manbalar bilan ishlashni o'rgatish va texnik infratuzilmani yaxshilash muhim hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, internet tarmog'ida axborot almashuvi zamonaviy jamiyat taraqqiyotining ajralmas qismiga aylangan bo'lib, u ta'lim, ilm-fan, ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlarining samaradorligini oshirishda muhim o'rin tutadi. Internet orqali axborot uzatishning tezkorligi, qulayligi, global qamrovi va interaktivligi uni boshqa axborot almashuv vositalaridan ajratib turadi. Ayniqsa, ta'lim sohasida elektron resurslar, masofaviy ta'lim platformalari, onlayn muloqot vositalari va raqamli texnologiyalar o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etish imkonini bermogda.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, ta'lim muassasalarida, jumladan, Andijon viloyati Buloqboshi tumani 2-son texnikumida internetdan foydalanish o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish, mustaqil izlanish ko'nikmalarini shakllantirish hamda amaliy bilimlarni mustahkamlashda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Elektron dars materiallari, videodarslar va interaktiv topshiriqlar o'quvchilarning mavzuni chuqurroq o'zlashtirishiga yordam bermogda.

Shu bilan birga, internetda axborot almashuvi jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, axborotning ishonchliligi, noto'g'ri yoki tekshirilmagan ma'lumotlarning tarqalishi, kiberxavfsizlikka oid tahdidlar hamda ayrim hududlarda internet tezligining yetarli emasligi kabi masalalar alohida e'tibor talab etadi. Bu esa o'quvchilarda axborot madaniyatini shakllantirish, tanqidiy fikrlashni

rivojlantirish va ishonchli manbalar bilan ishlash ko'nikmalarini oshirish zarurligini ko'rsatadi.

Kelgusida internet orqali axborot almashuvini yanada takomillashtirish uchun ta'lim muassasalarida zamonaviy texnik vositalarni joriy etish, pedagoglarning raqamli kompetensiyasini oshirish, axborot xavfsizligi bo'yicha bilimlarni kengaytirish hamda raqamli ta'lim resurslaridan samarali foydalanishni yo'lga qo'yish muhim ahamiyatga ega.

Umuman olganda, internetda axborot almashuvi nafaqat axborot uzatish vositasi, balki shaxsning intellektual rivojlanishi, bilimlar almashinuvi va jamiyat taraqqiyotini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Uni samarali va xavfsiz tashkil etish esa ta'lim tizimi oldida turgan dolzarb vazifalardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. **“Raqamli O'zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash to'g'risida** PF–6079-son Farmon, 2020-yil 5-oktabr.
2. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi. **“Axborotlashtirish to'g'risida”gi Qonun.** Toshkent, 2003-yil (so'nggi o'zgartirish va qo'shimchalar bilan).
3. Qodirov A., Karimov B. **Axborot texnologiyalari va kommunikatsiya asoslari.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Abduqodirov A.A. **Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari.** – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
5. Turdiyev Sh. **Internet va axborot xavfsizligi asoslari.** – Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti, 2022.